

Indsatser i de
frivillige centre for
voksne med
senfølger efter
seksuelle overgreb i
barndommen

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: socialstyrelsen@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet 2015

Download eller se sti til rapporten på www.socialstyrelsen.dk.
Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Digital ISBN: 978-87-93052-63-5

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
Baggrund for indsatsanalysen.....	5
Ændringer i centerstrukturen.....	6
2. Sammenfatning	8
3. Selvhjælpsgrupper	10
Målgruppe.....	10
Metode.....	10
Implementering.....	12
Effekt.....	12
Samlet vurdering	13
4. Café	14
Målgruppe.....	14
Metode.....	15
Implementering.....	15
Effekt.....	16
Samlet vurdering	16
5. Bisidderstøtte CSM Fyn	16
Målgruppe.....	17
Metode.....	17
Implementering.....	17
Effekt.....	17
Samlet vurdering	18
6. Bisidderstøtte KRIS	18
Målgruppe.....	18
Metode.....	18
Implementering.....	19
Effekt.....	19
Samlet vurdering	19
7. Bisidderstøtte FrejaCentret	19
Målgruppe.....	19
Metode.....	20
Implementering.....	20
Effekt.....	20
Samlet vurdering	20
8. Oversigt over indsatserne	21
9. Konklusion	22
Litteraturliste	25
Bilag 1: Centerbeskrivelser	26
Cisem – Center for incestramte & seksuelt misbrugte.....	26
Frk. Gertruds hjemmeside	29
Kristen Rådgivning for Incestofre og Seksuelt misbrugte (KRIS)	30
FrejaCentret.....	34
Kvistene	38
Kvisten Viborg.....	39
Kvisten Aarhus.....	42

1. Indledning

Ved satspuljeaftalen for 2010 afsatte regeringen og satspuljepartierne midler til et projekt med titlen ”Effekten af indsatsen i incestcentre¹ – hvad virker?” Målet med initiativet var at sikre kvaliteten af den frivillige indsats i de centre, der arbejder med voksne, som lider af senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Satspuljeprojektet består af fire dele:

1. En effektmåling af behandling (Udført af Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet)
2. Et casestudie af tre udvalgte indsatser
3. Seminar med forandringsworkshop for de frivillige centre med fokus på rådgivningsindsatsen
4. Et værktøjsnotat indeholdende monitoreringsredskaber til rådgivningsindsats samt forbedring af Socialstyrelsens Årsstatistik

Figur 1: Oversigt over de fire dele

Effekten af indsatsen i incestcentre - hvad virker?			
1: Effektstudie Før- og eftermåling af effekterne af deltagelse i psykolog eller psykoterapi behandling.	2: Indsatsanalyse Casestudie af indsatserne bisidderstøtte, selvhjælpsgruppe og café på udvalgte centre.	3: Seminar Forandringsteori-workshops hvor rådgivning defineres, og der udvikles redskaber til at måle det.	4: Værktøjsnotat Værktøjsskabe med metoder til måling af centrenes rådgivningsindsats samt forbedring af årsstatistik.

Denne rapport indeholder delundersøgelse 2, der består af en kortlægning af centrenes organisering og indsatser samt et casestudie af tre udvalgte indsatser: selvhjælpsgrupper, café og bisidderstøtte.

De frivillige centres organisering og indsatser til målgruppen var meget sparsomt dokumenteret. Opdraget til denne undersøgelse har derfor været at tilvejebringe ny viden om de to områder. Kortlægningen (der findes i bilag 1) af centrenes organisering og indsatser giver et overblik, mens casestudiet går i dybden med de tre indsatser ved at synliggøre vidensgrundlaget bag dem og fremstille brugernes perspektiv. Denne viden kan bidrage til at opkvalificere den fremtidige organisering af lignende indsatser til målgruppen.

¹ I denne rapport benyttes betegnelsen incestcentre ikke, da centrene også arbejder med seksuelle overgreb begået af personer uden for familien.

En stor del af den rådgivning og støtte, der ydes til personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, leveres af en række centre, der er drevet af frivillige foreninger, organisationer eller selvejende institutioner. De betegnes fremadrettet som de frivillige centre. De frivillige centre er centre, der på forskellig vis arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Begrebet frivillige henviser til, at centrene er funderet i det civile samfund uden for offentligt regi.

De frivillige centre arbejder meget forskelligt med målgruppen og er ligeledes forskelligt organiseret. Nogle centre drives udelukkende med ulønnet arbejdskraft, mens andre har ansat lønnet personale fx en daglig leder, psykologer og psykoterapeuter. Indsatserne til brugerne spænder fra individuel psykologbehandling over selvhjælpsgrupper til café. De fleste centre har ikke, eller havde ikke ved undersøgelsens begyndelse, beskrevet centrets metoder og indsatser, og kun et enkelt center, det daværende Incestcenter Fyn, havde fået dokumenteret virkningen af deres behandling (Elklit & Artke 2002).

Voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen er en uhomogen gruppe. Forskningen viser, at der er forskellige typer af senfølger, og at de fremtræder i forskellige kombinationer, samt at de problemer såsom PTSD og depression, som seksuelt krænkede personer kan opleve som voksne, også kan opstå som følge af andre psykiske og sociale forhold. Forskningen viser også, at det ikke er muligt at opstille klare årsagsvirkningssammenhænge mellem konkrete typer af seksuelle overgreb i barndommen og senere bestemte diagnoser eller problemer i ungdoms- og voksenlivet (Fergusson og Mullen, 1999: Kap.5). I forhold til de sociale problemstillinger, som voksne med senfølger oplever, er mønsteret også flertydigt. Nogle har svag tilknytning til arbejdsmarkedet, nogle har problemer med relationer til familie, venner og kollegaer, mens andre formår at passe et job og have familie (Se fx Barlach 2007: p. 61-62, Olsen og Stenager 2013).

Når senfølgeproblematikkerne fremtræder i mange forskellige kombinationer, er det nødvendigt at nå målgruppen ad flere veje. Det er derfor centralt, at der tilbydes flere indsatser til målgruppen udover en behandlingsindsats. Erfaringer fra arbejdet med målgruppen viser, at sideløbende indsatser har betydning for et vellykket behandlingsforløb (Olsen og Stenager 2013). De indsatser, der undersøges i denne rapport, er indsatser, der tilbydes udover behandling. Det er forskelligt fra center til center, om indsatsen tilbydes før, under eller efter behandling

Baggrund for indsatsanalysen

Som nævnt er de tre udvalgte indsatstyper selvhjælpsgruppe, café og bisidderstøtte. Netop de indsatser er valgt, da de tilbydes på de fleste centre, og da mange brugere benytter dem. Rådgivning tilbydes ligeledes på størstedelen af centrene, men denne indsats udvikles på seminaret (del 3 i satspuljeprojektet) og er derfor fravalgt som en del af undersøgelsen.

Selvhjælpsgrupperne i det daværende Støttecenter mod Incest blev udvalgt, da det var det center, der havde arbejdet længst tid med selvhjælpsgrupper og havde en velbeskrevet indsats. Desuden har centret været inspirationskilde for mange af de andre centre i deres arbejde med støtte- og selvhjælpsgrupper. Caféen i det daværende Christine Centeret er valgt, da den i højere grad end mange andre indsatser var båret af frivillig arbejdskraft. Caféen var derudover benyttet af mange brugere. De tre former for bisidderstøtte illustrerer det store spænd, der er i udformningen af indsatsen mellem centrene. Bisidderstøtten i det daværende CSM Fyn blev valgt, da de havde en velbeskrevet indsats i et stort center, mens bisidderstøtten i Frejacentret var en del af et lille center baseret næsten udelukkende på frivillig arbejdskraft. Bisidderstøtten hos KRIS blev valgt, da det var en særlig indsats, som kun ses i KRIS' regi.

Indsatserne er undersøgt ud fra interview med ledere, medarbejdere og brugere i de frivillige centre. I de tilfælde hvor der har været tilgængeligt skriftligt materiale, er dette også inddraget.

Udgangspunktet for undersøgelsen var ikke at gennemføre en effektmåling. Dette var ikke muligt, da der ved undersøgelsens start ikke forelå viden om indsatsernes organisering og metodiske baggrund. Det, vi kan vurdere, er centrenes dokumentation af indsatserne samt inddrage et brugerperspektiv. De virkninger, der kan udledes af denne undersøgelse, udgør en kvalitativ vurdering af fordele og ulemper ved indsatsen set fra brugernes perspektiv.

Hensigten med interviewene var at undersøge i hvilken grad, der var overvejelser om hvilke elementer i indsatsen, der førte borgeren hen mod indsatsens formål.

På baggrund af dette vurderes vidensgrundlaget bag fire dimensioner: viden om målgruppe, viden om metode, viden om implementering og viden om effekt. En viden om disse dimensioner er centrale for en vellykket indsats og et højt vidensgrundlag sikrer, at indsatsen kan udbredes i andre regi. I forlængelse heraf er vurderingen af muligheden for implementering en central dimension. Det har stor betydning, at en god praksis kan bruges i andre sammenhænge. For at dette er muligt, skal der være en viden om målgruppen og metoden, og det er ud fra disse dimensioner, at vurderingen af indsatsens mulighed for implementering foretages.

Det er tidligere beskrevet, at det ikke var muligt at lave en effektmåling af indsatsernes effekt. I denne rapport vurderes effekten primært ud fra brugerens oplevelse af virkningen. Opdraget til undersøgelsen var, at brugernes perspektiv skulle inddrages, og det sker i vurderingen af effekten. For selvhjælpsgrupperne gælder det, at der er udenlandske studier, der har påvist effekten, og disse præsenteres og supplerer brugernes perspektiv.

Ændringer i centerstrukturen

I løbet af projektperioden blev grundlaget for projektet ændret væsentligt, da det i satspuljeforliget for 2012 blev besluttet at etablere et gratis, landsdækkende tilbud til voksne med senfølger. Tilbuddet har form af tre behandlings- og rådgiv-

ningscentre placeret i hhv. København, Odense og Aarhus. Det blev besluttet at danne de nye regionale centre ud fra nogle af de eksisterende centre. Det medførte, at de centre, hvori de udvalgte indsatser var forankret, ophørte med at eksistere i samme form.

Denne undersøgelse har derfor dels en historisk interesse, og dels kan den opkvalificere en fremtidig organisering af lignende indsatser, der fortsat eksisterer i de fleste af centrene i dag.

Figur 2: Ændringer i centerstrukturen

2011	2013
Cisem	Cisem
FrejaCentret	FrejaCentret
Kvisten Aarhus	Kvisten Aarhus
Kvisten Viborg	Kvisten Viborg
Frk. Gertrud	Frk. Gertrud
KRIS Herning	KRIS Herning
KRIS Aarhus	KRIS Aarhus
KRIS Hellerup	Lukket
KRIS Næstved	Lukket
Støttecenter mod Incest	Nu slået sammen til CSM Øst
Albahus	
Christine Centeret	Nu CSM Midt Nord. Udbygget med en professionel behandlingssektion
Incest Center Fyn	Samme konstruktion som før, men nu under navnet CSM Syd
Center for Seksuelt Misbrugte (CSM Fyn)	

Kortlægningen af centrenes organisering findes i bilag 1. Forskelligheden i centrene gør, at man ikke direkte kan sammenligne dem. Beskrivelserne af indsatserne i centrene er øjeblikbilleder, da området er præget af forandringer. Centre kommer og går, og antallet af frivillige og brugere varierer over tid (Årsstatistikken 2010, 2011, 2012). De tre nye centre er ikke omfattet af denne kortlægning, da de bliver evalueret særskilt i en evaluering frem til 2015.

2. Sammenfatning

Rapporten er en del af et større satspuljeinitiativ, hvis formål er at sikre kvaliteten af den frivillige indsats i de centre, der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Formålet med denne delrapport er at kortlægge de frivillige centres organisering og deres indsatser samt via et casestudie at undersøge vidensgrundlaget bag og brugernes oplevelse af tre udvalgte indsatser: selvhjælpsgruppe, café og bisidderstøtte.

Kortlægningen præsenteres i form af centerbeskrivelser, der findes i bilag 1.

Selvhjælpsgrupperne er undersøgt i det daværende Støttecenter mod Incest.

- Det er en indsats, der bygger på et solidt vidensgrundlag.
- Formålet med selvhjælpsgrupperne er at lære brugerne at indgå i sociale relationer og at opbygge et større selvværd ved spejling i de andre i gruppen.
- Brugere har en god virkning af indsatsen, der ligeledes understøttes af resultaterne fra andre undersøgelser.
- Indsatsen tilbydes i dag under andre rammer i CSM Øst.

Caféen er undersøgt i det daværende Christine Centeret.

- Indsatsen er løst struktureret og bygger ikke på et klart vidensgrundlag. Centrets bagvedliggende faglige antagelser om virkningen for brugerne af at deltage i caféen synes dog at være relevante.
- Formålet med caféen var at tilbyde brugerne et frirum, hvor de kunne have samvær med og få rådgivning af andre, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen.
- Brugere oplever caféen som et frirum og beskriver, hvordan der opstår et særligt fællesskab, da alle har været udsat for samme problematik.
- Indsatsen tilbydes i dag under andre rammer i CSM Midt Nord - Frivilligsektion.

Bisidderstøtte er undersøgt i tre centre, hvor den har meget forskellige former.

Bisidderstøtten er undersøgt i det daværende CSM Fyn.

- Det er en velbeskrevet indsats med et solidt vidensgrundlag.
- Formålet er at støtte borgerne i deres kontakt med myndighedspersoner.
- Brugere er meget tilfredse med indsatsen og oplever, at der kommer fremgang i deres sager efter, at bisidderen er blevet involveret.
- Indsatsen tilbydes i dag med samme organisering i CSM Syd - Frivilligsektion.

Bisidderstøtten er desuden undersøgt i KRIS. Det er en særlig funktion, hvor bisidderen deltager under behandlingen og kun i visse tilfælde mellem behandlingerne.

- Der foreligger ikke et udbygget vidensgrundlag for indsatsen.
- Formålet er, at bisidderen skal være en støtte for terapeuten og klienten, samt at det er en del af bisidderens egen selvudvikling.
- Brugere er tilfredse med indsatsen, men det vurderes, at der er store forskelle i indsatsen afhængigt af den enkelte bisidder. Man kunne med fordel præcisere bisidderens primære funktion.
- Indsatsen tilbydes i dag med samme organisering i KRIS Herning og KRIS Aarhus.

Bisidderstøtten er ligeledes undersøgt i FrejaCentret.

- Der foreligger ikke et udbygget vidensgrundlag bag indsatsen.
- Formålet er at hjælpe brugerne i deres kontakt med myndigheds personer og at hjælpe brugerne med andre social problemstillinger.
- Brugere er meget tilfredse og oplever en personlig og engageret sagsbehandling. Det vurderes dog, at organiseringen er skrøbelig, i og med at den er afhængig af en enkeltperson.
- Indsatsen tilbydes i dag med samme organisering i FrejaCentret.

Alt i alt viser casestudiet, at der er store forskelle imellem de undersøgte indsatser i deres grad af systematik og i det bagvedliggende vidensgrundlag. Det står klart, at brugerne oplever indsatserne som virkningsfulde. Man kan udlede, at indsatserne har en god virkning i sammenhæng med et behandlingsforløb. Eksempelvis kan caféen fungere som et rum, hvor tabuet om overgrebet brydes for første gang, hvilket hjælper brugerne til at blive klar til at gå i behandling. Målgruppen har ofte socialfaglige problematikker, hvorfor det er vigtigt, at der ydes bisidderstøtte sideløbende med behandlingen. Efter et afsluttet behandlingsforløb kan selvhjælpsgrupperne bidrage til, at brugerne bliver bedre i stand til at sætte sunde grænser og indgå i sociale relationer. Det er således væsentlige indsatser, der i sammenhæng med behandling sikrer en helhedsorienteret tilgang.

3. Selvhjælpsgrupper

Selvhjælpsgrupperne er undersøgt i det daværende Støttecenter mod Incest. Støttecenter mod Incest er nu lagt sammen med Albahus som et nyt center, CSM Øst.

Indsatsen tilbydes i dag under andre rammer i det nuværende CSM Øst.

Målgruppe

Målgruppen var klart defineret. Den bestod af mænd og kvinder, der havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, og som havde bearbejdet overgrebet i tilstrækkelig grad. Minimumsalderen var 23 år.

Der var klare visiteringskrav til selvhjælpsgrupperne. Visiteringen blev foretaget af de professionelle terapeuter i det daværende Støttecenter mod Incest. Et inklusionskriterium var, at brugeren skulle profitere af at deltage i en selvhjælpsgruppe, samt at brugeren havde bearbejdet overgrebet i tilstrækkelig grad. Sidstnævnte var for at undgå, at vedkommende blev retraumatiseret af at deltage. Et eksklusionskriterium var, at brugeren ikke måtte have dobbeltproblematikker som fx en ubehandlet psykiatrisk diagnose.

Der var ikke udarbejdet et screeningsværktøj til visiteringsprocessen.

Formålet med selvhjælpsgrupperne var klart beskrevet i skriftligt materiale og blev uddybet under interviewet.

Selvhjælpsgrupperne gav mulighed for, at mennesker, der havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, kunne spejle sig i hinanden og dermed møde genkendelighed og forståelse. De kunne medvirke til, at brugerne kom ud af ensomheden og fik troen på, at de ikke var anderledes end andre mennesker. Mange, der har været udsat for seksuelle overgreb, slås med en følelse af at være anderledes og forkert. I gruppen kunne man tale frit og trygt om, hvordan overgrebet havde påvirket ens liv før og nu. Ideen var, at det gav en større oplevelse af selvværd, når brugerne mødte ligestillede, der delte samme følelser. Desuden gav det fælles erfaringsgrundlag en større handlekraft i livet her og nu ud fra begrebet empowerment². I selvhjælpsgrupperne kunne brugerne øve sig på at håndtere relationer.

Således var formålene:

- At lære at sætte sunde grænser og tage sin plads i et socialt fællesskab.
- At bryde isolationen.
- At spejle sig i andre og derved få større selvværd.

Metode

Selvhjælpsgrupperne er baseret på et teoretisk grundlag og videreudviklet ud fra flere års praksis med målgruppen. Der er udarbejdet fyldige metodebeskrivelser.

² Ved empowermentorienteret tilgang arbejdes der med, at borgeren bliver i stand til at tage kontrol over eget liv.

Indsatsens organisering er velbeskrevet. Deltagernes rolle fremgår tydeligt. De faste regler strukturerer selve sessionen og deltageres samvær uden for centret. Kontaktpersonens rolle og kvalifikationer er eksplicitte, og rollefordelingen mellem kontaktperson og terapeut er klar.

Der er således tydelige krav til de frivillige, der er en del af indsatsen.

Der er ikke udviklet monitoreringsredskaber, og indsatsen monitoreres ikke systematisk. Der er ikke opstillet indikationer for, hvornår formålet er opnået. Det fremgår derfor ikke tydeligt, hvornår indsatsen skal ophøre.

Teoretisk fundament

Grundprincipperne for selvhjælpsgrupper er generelt hjælp til selvhjælp og egenomsorg samt at styrke det enkelte menneske i at håndtere egen situation. Dermed er selvhjælpsgrupper ikke behandling, men bygger derimod på det princip, at almindelige borgere hjælper sig selv og andre ved at tale om den fælles problemstilling og ved at udveksle personlige erfaringer.

Modellen for selvhjælpsgrupperne i det daværende Støttecenter mod Incest er udformet på baggrund af den amerikanske psykolog Noel R. Larsons behandlingsmodel for kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Lone og Jette Lyager (psykoterapeuter og ledere af daværende Støttecenter mod Incest) har udviklet et koncept for selvhjælpsgrupper med udgangspunkt i ovenstående, men konceptet indeholder også teori om personlighedsstrukturer, som Larsson ikke arbejder med.

Der var to centrale elementer i det daværende Støttecenter mod Incests koncept for selvhjælpsgrupper. Det første element var, at mennesker, der havde været udsat for seksuelle overgreb, kan møde ligestillede. Idéen var, at det kunne give dem større selvværd at møde mennesker, der deler samme følelser. Det andet element var den faste struktur i grupperne. Gennem arbejdet med målgruppen havde Lyager erfaret, at mange af de seksuelt krænkede kæmper med følelsen af svigt, har problemer med at opbygge relationer og har problemer med at mærke egne samt andres grænser. Selvhjælpsgrupperne var derfor organiseret med en fast struktur for at hjælpe deltagerne til at sætte grænser for sig selv. Det skulle sikre, at deltagerne ikke overskred hinandens grænser og hjælpe dem til at mærke, hvad de havde brug for og bede om det. Den faste struktur byggede på en grundig visitering og regler for samvær i og uden for gruppen.

I grupperne blev der desuden arbejdet ud fra teori om indrestyring, hvor brugerne skulle lære at indgå i relationer med sunde regler. Målet med arbejdet med indrestyring var, at brugerne skulle lære at sige til og fra på en konstruktiv måde i et trykt rum. Personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, har ofte lært gennem opvæksten, at det kan være farligt at sige fra. Ved at lære at være i en gruppe lærer brugeren at være i en sund relation.

Beskrivelse af praksis

Grupperne bestod af gennemsnitligt fem deltagere, og de mødtes hver 14. dag i ca. tre timer.

De brugte fem minutter til "at komme til stede", derefter havde hver deltager 20 minutters egentid til at snakke om sig selv, hvorefter der blev rundet af med fem minutter til hver gruppedeltager. I de 20 minutter, som den enkelte havde som egentid, måtte de andre ikke kommentere, stille spørgsmål eller give råd, med mindre vedkommende bad om det. Eventuelle råd skulle altid gives med udgangspunkt i egne erfaringer.

Der var regler om, hvorvidt man måtte mødes privat, og hvordan man skulle forholde sig, hvis man mødte hinanden udenfor centret. Lige så var der regler om, hvordan man skulle forlade en gruppe. Når en person besluttede at forlade gruppen, skulle vedkommende sige farvel til gruppen over to gange. Hensigten var bl.a. at skabe en tryghed for de andre i gruppen, så afskeden ikke skete uden forvarsel.

Til hver støttegruppe var der tilknyttet en kontaktperson. Kontaktpersonen skulle sikre, at reglerne blev overholdt, og hvis gruppen havde problemer med reglerne, hjalp kontaktpersonen med at løse dem. Kontaktpersonen kunne være til stede, når gruppen mødtes, hvis gruppen ønskede det, men deltog som regel ikke. I tilfælde af konflikter i gruppen, blev det rapporteret til centerlederen, som efterfølgende mødtes med gruppen. Der blev skelnet skarpt mellem kontaktperson og terapeut. Kontaktpersonen måtte ikke agere terapeut og gik derfor ikke ind i konflikter i gruppen.

Kontaktpersonerne fungerede som mellemlid mellem selvhjælpsgrupperne og centret. For at blive kontaktperson var det et krav, at den frivillige først havde været erfaringsbaseret rådgiver. Derudover skulle kontaktpersonen gennemføre en uddannelse på fire moduler hos centerlederen, hvor der blev undervist i reglerne for selvhjælpsgrupper.

Implementering

Det vurderes, at implementering af indsatsen er mulig, hvis reglerne efterleves. Der kan dog forekomme en barriere i visiteringen til grupperne. Der er ikke udviklet et screeningsværktøj, hvorfor visitatoren er afhængig af den enkelte psykologs faglige kompetencer. Det kræver stor viden om målgruppen, og en korrekt visitering har stor betydning for gruppernes vellykkede virkning. Vi kan anbefale, at visiteringen foretages af en psykolog med faglig viden om målgruppens særlige problemer.

Organiseringen af selvhjælpsgrupperne hos det daværende Støttecenter mod Incest har desuden været en inspiration for andre centre på området. Der er imidlertid ikke foretaget studier af virkningen af disse grupper.

Effekt

Der er udenlandske studier, der dokumenterer selvhjælpsgruppers virkning.

Den norske professor Live Fyrand har vist, at der sker en almengørelse af det personlige problem i en selvhjælpsgruppe med den effekt, at deltagerne finder ud af, at de ikke er væsensforskellige fra andre (Fyrand 2005).

I den svenske Gullbritt Rahms afhandling *"Ut ur ensamheten"* (2006) undersøges virkninger af at deltage i en selvhjælpsgruppe. Resultaterne viser, hvordan deltagerens selvbillede ændredes i forholdet til andre. Forståelsen af, at man ikke var alene, førte til lettelse og forbedret selvværd hos deltagerne. Trygheden i gruppen gjorde det muligt at afprøve nye måder at gå til verden på. Derudover trænede brugerne relationer, kommunikation, grænsesætning og konflikt-håndtering. Det førte til forandringer i andre relationer og i livet udenfor gruppen. Brugere fik overordnet oplevelsen af at tage magten tilbage.

De adspurgte brugere i daværende Støttecenter mod Incest fortæller, at de overordnet har haft en god virkning af at deltage i selvhjælpsgruppen. De faste regler fremstilles som en fordel ved grupperne. De 20 minutters taletid rammesætter et øverum, hvor man kan lære at tage sin plads i rummet.

"Det er en god øvelse at have 20 minutter til at tale om mig selv. Det er en øvelse i at fylde noget og tage min plads, og det gør det også lettere at tage min plads uden for gruppen."

Yderligere fortæller en bruger, at reglerne for, hvordan man forlader gruppen, skaber en tryghed og forudsigelighed. Det har også stor betydning at kunne spejle sig i de andre deltagere.

"Jeg har brug for at møde andre for at føle mig normal. Jeg har fornemmelsen af at køre på et andet spor end andre. I en selvhjælpsgruppe får man fornemmelsen af at køre i samme spor."

Der er også brugere, der udtaler sig om ulemper ved selvhjælpsgrupperne. Nogle har oplevet det som vanskeligt at lytte til de andres beretninger i gruppen og mente ikke, at de var blevet forberedt på dette. En anden udtaler, at vedkommende følte sig alene med sin egen udvikling, da der ikke var terapeutisk tilsyn.

En sidste ulempe ved selvhjælpsgrupperne er, at det er uklart, hvornår man er parat til at stoppe. Dette element fylder hos nogle brugere og ligger i forlængelse af efterspørgslen på terapeutisk tilsyn.

Samlet vurdering

Selvhjælpsgrupperne i det daværende Støttecenter mod Incest er et velbeskrevet koncept med et stærkt vidensgrundlag, der bygger på viden om målgruppen og metoden. Metoden, de organisatoriske rammer for indsatsen og de frivilliges rolle er stringent beskrevet.

Metoden er mulig at implementere grundet den grundige metodebeskrivelse, men der foreligger ikke viden om, hvordan det er gjort i praksis.

Derudover er der et solidt vidensgrundlag om indsatsens virkning i form af udenlandske undersøgelser af samme indsats.

4. Café

Caféen i det daværende Christine Centeret var et åbent tilbud, hvor man kunne møde andre, der havde været udsat for seksuelle overgreb. Der var en professionel leder (uddannet terapeut) og en række frivillige tilknyttet, hvor sidstnævnte havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen (kaldet erfaringsbaseret frivillige). De erfaringsbaserede frivillige deltog i caféen, og det var muligt at få rådgivning af disse eller af lederen. Lederen udførte sideløbende terapi i centrets regi.

Indsatsen tilbydes i dag under andre rammer i det nuværende CSM Midt Nord – Frivilligsektionen.

Målgruppe

Målgruppen for caféen var mænd og kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, og deres pårørende. Personer med alvorlige psykiske lidelser kunne ikke deltage i indsatsen, men herudover var der ikke faste inklusions- og eksklusionskriterier. Der blev foretaget en individuel vurdering for den enkelte.

Der var ikke klare linjer mellem målgruppen for caféen og rådgivningen, da de to indsatser foregik sideløbende. Ligeså modtog deltagerne i caféen ofte terapi i centret sideløbende. Målgruppen inkluderer således personer før, under og efter behandling.

Der var ikke udarbejdet skriftligt materiale om formålet med caféen. Ud fra interviewet fremgår det, at hovedformålet med caféen var at klæde brugerne på til hverdagen udenfor caféens rammer. På kort sigt blev formålet opfyldt ved, at brugerne mødte ligestillede, og ved at de fik hjælp af de frivillige rådgivere og lederen til at danne netværk med hinanden. På længere sigt skulle mødet med andre ofre for overgreb og rådgivningen gøre dem i stand til at forbedre deres sociale relationer og danne netværk med andre udenfor centret. Brugere vil opnå magt over eget liv, så de bliver i stand til at forandre dårlige mønstre i deres liv.

Således var de overordnede formål:

- At gøre brugerne i stand til at klare sig udenfor centret
- At lære at begå sig i sociale sammenhænge.
- At skabe et tabufrit rum, hvor brugerne kunne spejle sig i hinanden
- Brugere kan spejle sig i andre.
- Brugere kan være i et tabufrit rum.

I forhold til de pårørende var formålet med caféen, at de kunne lære at forstå de problematikker, der følger af at være blevet udsat for seksuelle overgreb som barn.

Der blev ikke arbejdet systematisk for at opnå formålene, og indsatsens virkning blev ikke dokumenteret. Ligeså var der ikke opstillet indikationer for, hvornår formålene var opnået, hvorfor det ikke står klart, hvornår indsatsen skal ophøre.

Metode

Der var ikke en systematik i indsatsen i form af klare overvejelser vedrørende formål, og hvordan brugerne skulle nå hen til formålene. Ligeså var der ikke udarbejdet skriftligt materiale om baggrunden for eller indholdet af caféens aktiviteter.

Grundidéen i caféen var overordnet, at det var et mødested, hvor man kunne deltage, uden at der blev stillet krav til deltagelsen. Det centrale var, at man kunne møde andre, der havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Det, forventede man, ville skabe en normalitetsfølelse hos brugerne.

Det var et nonterapeutisk tilbud, hvor brugerne kunne få rådgivning af de frivillige og centrets leder. De frivillige, der deltog i og rådgav under caféen, havde selv været udsat for seksuelle overgreb i deres barndom. Den erfaringsbaserede rådgivning blev anset som en styrke ved caféen.

Der var ingen nedskrevne krav til de frivillige, og deres aktiviteter var ikke beskrevet. Der blev foretaget en faglig visitering udført af lederen, inden den frivillige indgik i caféen. Visiteringen skulle afgøre, hvorvidt den frivillige havde bearbejdet egen overgrebshistorie i tilstrækkelig grad til at indgå som frivillig rådgiver.

Teoretisk fundament

Caféen var ikke baseret på et nedskrevet teoretisk fundament. Ud fra interviewet med lederen fremgår det, at det var teorien om empowerment, der var et bærende element. At tænke empowermentorienteret og at medvirke til, at brugeren kan fjerne sig fra afmagt, klientgørelse og offerroller ligger i tråd med centrets italesættelse af brugerne som overleverer frem for ofre. De to centrale elementer for opnå dette er erfaringsbaseret rådgivning og samvær med ligestillede.

Beskrivelse af praksis

Der var ingen planlagte aktiviteter i caféen. Ofte foregik det sådan, at en bruger igangsatte en diskussion. Brugerne kunne også dele sig op i mindre grupper og fortsætte samtalerne i mindre grupper. Således var indholdet i caféens tilbud om samvær og rådgivning ikke struktureret, men udsprang af deltagernes egne ønsker og behov.

Implementering

Det er ikke muligt at vurdere, om indsatsen kan implementeres andre steder, da metoden og den organisatoriske ramme ikke er beskrevet detaljeret.

Effekt

Der foreligger ikke studier, der kan vise virkningen af en café. Caféen bygger på empowerment teori, og denne tilgang er en anerkendt tilgang inden for socialt arbejde. De faglige antagelser bag ved indsatsen synes derfor velbegrundede.

Ud fra interview med brugere af caféen kan man udlede, at en stor del er meget glade for komme i caféen og for at møde ligestillede.

"Hver gang jeg kommer ind her og lukker døren, så er det en tryghedsbase på en eller anden måde (stort suk). Her er det ok at føle, som man gør. Folk forstår, og folk har det på samme måde."

Samværet med ligestillede er et frirum fra det stigma, som nogle oplever fra omverdenen, hvis de fortæller om overgrebene. Brugere fortæller, hvordan der dannes en særlig relation og en fællesskabsfølelse i mødet mellem brugerne. De føler sig trygge og frygter ikke, at de andre ikke tror på deres overgrebshistorie.

Det er et gennemgående træk, at brugerne er meget positive overfor en struktur, hvor der ikke stilles krav til dem. Nogle brugere søger caféen for at få et helle i hverdagen i højere grad end for udviklingens skyld.

"Jeg kan godt lide at være her. Jeg får ikke nødvendigvis noget konkret ud af det efterfølgende. Men at være her og være sammen med andre, der også har været udsat for overgreb. Man har en fællesnævner omkring at mødes her. Nogle gange skal der være plads til bare at være."

Den løse struktur har dog også nogle u hensigtsmæssige virkninger. Nogle brugere fortæller, at de oplever det som overvældende at høre de andres historier, og det kan være vanskeligt at få sagt fra overfor det i situationen. Målgruppen er yderst sårbar overfor grænsesætning, så det må betragtes som en væsentlig ulempe ved indsatsen. En større opmærksomhed på problematikken fra enten de frivillige eller lederen ville kunne imødekomme problemet.

Samlet vurdering

Der foreligger ikke et udbygget tilgængeligt vidensgrundlag om caféens målgruppe, metode, implementering eller effekt.

De formål og antagelser, der er beskrevet herover, er fremlagt under interviewet. Der forekom uklarheder om de specifikke aktiviteter, og hvorledes de skal gøre brugerne i stand til at nå hen til de fremsatte formål. Caféen er ikke funderet i en eksplicit teori, men de bagvedliggende faglige antagelser er velbegrundede.

5. Bisidderstøtte CSM Fyn

Indsatsen består af et bisidderkorps af frivillige, der kan hjælpe brugerne i deres kontakt med myndighedspersoner såsom kommunale sagsbehandlere, læger o.lign.. Det daværende CSM Fyn var (og er fortsat) et stort professionelt drevet center, hvor bisidderstøtte indgår som én ud af flere indsatser til målgruppen.

Indsatsen er fortsat med samme organisering i det nuværende CSM Syd – Frivilligsektionen.

Målgruppe

Målgruppen er tydeligt defineret i skriftligt materiale. Den består af mænd og kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Det er brugere, der deltager i andre indsatser hos CSM Fyn samt personer, der modtager behandling hos det daværende Incestcenter Fyn, nuværende CSM Syd – behandlingssektionen.

Der foretages en visitering af lederen af centret eller af tovholderen for bisidderkorpset. I samråd med korpset findes den rette bisidder til den konkrete sag.

Formålet er at hjælpe målgruppen i deres kontakt med myndighedspersoner og med deres sociale problemstillinger. På længere sigt skal det gøre brugerne i stand til at modtage rådgivning og behandling for deres psykologiske senfølger.

Metode

Indsatsen er baseret på teorien om empowerment. Borgeren hjælpes med at stå stærkere overfor myndighedspersonen. Det kommer dels af det forudgående arbejde mellem bruger og bisidder forud for et møde, dels ved bisidderens tilstedeværelse på mødet. Den blotte tilstedeværelse kan gøre brugeren i stand til selv at skabe en god kontakt med myndighedspersonen. Efterfølgende hjælper bisidderen borgeren med at forstå, hvad der er foregået på mødet og den fortsatte sagsgang.

Der er udarbejdet et detaljeret skriftligt materiale om bisiddernes funktioner før, under og efter et møde. Indsatsen er ikke stringent manualbaseret, da der fortsat skal tages udgangspunkt i den enkeltes behov, men der arbejdes ud fra detaljerede tjeklister.

Alle bisiddere skal gennemføre et kursus om lovgivning på University College Lillebælt, før de kan indgå som bisidder.

Der foregår en visitering af lederen eller tovholderen for bisidderkorpset, hvilket sikrer en optimal sammensætning af bruger og bisidder.

Indsatsen dokumenteres løbende i form af registrering af hvem og hvor mange, der søger bisidderstøtten samt antal møder mellem bruger og bisidder.

Implementering

Den administrative organisering, indholdet i indsatsen og oplæring af nye bisiddere er velbeskrevet. På baggrund heraf vurderes det, at indsatsen er velegnet til at implementere i andre centre.

Effekt

Samtlige brugere hos det daværende CSM Fyn har haft en positiv oplevelse med bisidderstøtten, og de har oplevet, at det gavtede deres sag. At bisidderen har

kendskab til senfølger fremhæves som en væsentlig faktor for en god indsats. Derudover er det bisidderens faglige kundskaber og personlige fremtræden, som brugerne fremstiller som de centrale elementer i støtten.

"[Bisidderen] havde en forståelse for hele min person, og de problemer jeg kæmper med."

Samlet vurdering

Bisidderstøtten hos det daværende CSM Fyn er velstruktureret og velbeskrevet. Indsatsen er en del af et professionelt center, og der foreligger et godt vidensgrundlag om målgruppen og metoden. Modellen er implementeret andre steder, men der mangler viden om implementeringens praktiske elementer. Det står dog klart, at metoden er valid og brugbar i andre sammenhænge.

6. Bisidderstøtte KRIS

Kristen Rådgivning for Seksuelt misbrugte (KRIS) er baseret på et kristent grundlag og tilbyder en række indsatser til målgruppen. En bisidder hos KRIS deltager under terapisesionen både i den individuelle terapi og gruppeterapien. Bisidderen kaldes også en sjælesørger, men i denne rapport benyttes begrebet bisidder.

Målgruppe

Målgruppen er mænd og kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb, samt pårørende. Det er personer, der modtager behandling hos KRIS. Der er ikke tydelige in- og eksklusionskriterier udover dette.

Ud fra interviewene fremgår der tre formål med bisidderens funktion.

- Bisidderen skal være en støtte for klienten og terapeuten.
- Bisidderen skal hindre, at terapeuten og klienten sidder alene i rum sammen.
- Bisidderfunktionen fungerer som en del af bisidderens egen selvudviklingsproces.

Metode

Indsatsen er ikke baseret på et teoretisk fundament eller på fagligt begrundede antagelser, der er kendt fra andre indsatser.

Der er ikke udarbejdet skriftligt materiale om indsatsen, men ud fra interview med ledere og medarbejdere fremgår det, at den bagvedliggende antagelse er, at det er vigtigt for et godt terapiforløb, at der er en tredjepart til stede i rummet under behandlingen. Det er uklart, hvad bisidderens rolle præcis indeholder, da det varierer afhængigt af den enkelte bisidder. Der er derfor ingen klar rollefordeling mellem terapeut og bisidder.

Det er hensigten, at alle bisiddere skal gennem en bisidderuddannelse (Sjælesørgeruddannelse), der udbydes i KRIS eget regi.

Der foregår en visitering for at sikre den rette sammensætning mellem bruger og bisidder.

Implementering

Det er ikke muligt at vurdere, hvorvidt indsatsen kan implementeres i andre centre, da dens metode ikke er beskrevet.

Effekt

Der foreligger ikke studier om virkningen af indsatsen, men det er en udbredt praksis i KRIS' centre i Danmark og udlandet.

Brugerne i denne undersøgelse var generelt tilfredse med bisidderens deltagelse.

"Det er godt med en bisidder. Så sidder hun og skriver ned, og så kan vi tale om det bagefter."

Det fremgik, at brugerne havde modtaget ret forskellige former for bisidderstøtte, da det afhang af de involverede parter. Andre modtog ikke støtte udover i behandlingssessionen. Det kan man betragte som en ulempe, da brugerne ikke ved, hvad de kan forvente af indsatsen.

Samlet vurdering

Bisidderstøtten hos KRIS har en særegen karakter og skal derfor forstås som en del af det samlede behandlingstilbud, som KRIS tilbyder. Der er en vis struktur i og med, de frivillige deler fælles uddannelse. Overordnet er den bagvedliggende metode og konkrete praksis ikke velbeskrevet, hvorfor det ikke er muligt at vurdere virkningen.

7. Bisidderstøtte FrejaCentret

FrejaCentret er et lille center bestående af en timelønnet leder og 3-4 frivillige. Hos FrejaCentret er det primært den lønnede leder, der yder bisidderstøtten, ligesom hun udfører behandling.

FrejaCentrets organisering er uændret, og indsatsen tilbydes i dag med samme organisering.

Målgruppe

Målgruppen er ikke klart defineret. Målgruppen er mænd og kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Brugerne modtager ofte behandling sideløbende i centret.

Der foreligger ikke skriftligt materiale om indsatsen. Ud fra interviewet fremgår det, at bisidderstøtten skal afhjælpe både socialfaglige (kommunale) og sociale problemstillinger. Støtten kan spænde vidt fra at hjælpe med kontakten til kommunen til at hjælpe med at forklare en brugers lærer, hvorfor det er svært for hende at skrive en opgave om voldtægt.

Der er ingen klare kriterier for, hvilke problemer indsatsen skal afhjælpe, men der tages udgangspunkt i den enkelte bruger.

Metode

Indsatsen er ikke baseret på et teoretisk fundament, og der er ikke udarbejdet skriftligt materiale om den anvendte metode eller den praktiske sagsgang.

Den bagvedliggende antagelse er, at ved at hjælpe brugerne med både social-faglige problemstillinger og andre sociale problematikker gives en helhedsorienteret indsats, der skal afhjælpe brugernes problemer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Denne faglige antagelse er funderet i teorien om empowerment.

Implementering

Det er ikke muligt at vurdere, hvorvidt indsatsen kan implementeres i andre centre, da dens metode ikke er beskrevet.

Effekt

Brugerne er yderst tilfredse og oplever en helhedsorienteret personlig behandling. Nogle brugere udtrykker bekymring for, hvad der sker, hvis lederen vælger at stoppe. Det kan betragtes som en vellykket indsats med en sårbar organisering, da støtten er afhængig af en enkelt person.

"Hos FrejaCentret er man ikke bare et nummer i køen"

Samlet vurdering

Der foreligger ikke et udbygget vidensgrundlag eller løbende dokumentation af indsatsen, men de faglige antagelser bag indsatsen er velbegrundede.

8. Oversigt over indsatserne

Figur 3: vurdering af indsatserne ud fra de fire dimensioner

Indsats	Målgruppe	Metode	Implementering	Effekt
Selvhjælps-gruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Veldefineret målgruppe • Stram visitering • Intet screenings-værktøj 	<ul style="list-style-type: none"> • Teoretisk fundament • Klare metode-beskrivelser • Tydelige krav til frivillige • Nedskrevet organisering og proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementerbar 	<u>Brugernes perspektiv</u> Fordele <ul style="list-style-type: none"> • Spejling • Lærer grænsesætning Ulemper <ul style="list-style-type: none"> • Manglende opfølgning
Café	<ul style="list-style-type: none"> • Bred målgruppe • Ikke nedskrevet visitationskrav 	<ul style="list-style-type: none"> • Intet beskrevet teoretisk fundament, men overvejelser • Ikke tydelige krav til frivillige • Ikke nedskrevet organisering og proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke implementerbar 	<u>Brugernes perspektiv</u> Fordele <ul style="list-style-type: none"> • Spejling • Frirum Ulemper <ul style="list-style-type: none"> • Svært for brugerne at sætte grænser
Bisidderstøtte CSM Fyn	<ul style="list-style-type: none"> • Veldefineret målgruppe • Visitationskrav 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygger på kendt faglig praksis • Tydelige krav til frivillige • Nedskrevet organisering og proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementerbar 	<u>Brugernes perspektiv</u> Fordele <ul style="list-style-type: none"> • Gavner brugernes sager Ulemper <ul style="list-style-type: none"> • Ingen kendte ulemper
Bisidderstøtte KRIS	<ul style="list-style-type: none"> • Bred målgruppe • Ikke nedskrevet visitationskrav 	<ul style="list-style-type: none"> • Intet beskrevet teoretisk fundament • Ikke tydelige krav til frivillige • Ikke nedskrevet organisering og proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke implementerbar 	<u>Brugernes perspektiv</u> Fordele <ul style="list-style-type: none"> • Individuel støtte Ulemper <ul style="list-style-type: none"> • Mangler klar definition af bisidders rolle
Bisidderstøtte FrejaCentret	<ul style="list-style-type: none"> • Bred målgruppe • Ikke nedskrevet visitationskrav 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygger på kendt faglig praksis • Ikke tydelige krav til bisidder • Ikke nedskrevet organisering og proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke implementerbar 	<u>Brugernes perspektiv</u> Fordele <ul style="list-style-type: none"> • Helhedsorienteret, individuel indsats Ulemper <ul style="list-style-type: none"> • Personbåren indsats

9. Konklusion

Opdraget til denne undersøgelse var at tilvejebringe ny viden om udvalgte indsatser, der tilbydes på de frivillige centre for voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Derudover skulle centrenes organisering og indsatser kortlægges.

Kortlægningen findes i bilag 1 og dækker de centre, der ikke blev berørt af oprettelsen af nye regionale centre.

Der blev gennemført et casestudie for at få en dybere viden om de udvalgte indsatser. Som en følge af væsentlige ændringer i centerstrukturen undervejs præsenteres dette casestudie bedst ved at vurdere vidensgrundlaget bag indsatserne og fremstille brugernes perspektiv på fordele og ulemper ved indsatserne. Dette kan bruges til fremtidig kvalitetssikring af lignende indsatser.

De udvalgte indsatser er undersøgt i meget forskellige centre. Fra det daværende CSM Fyn (nuværende CSM Syd Frivilligsektionen), der er et stort professionelt drevet center, til FrejaCentret, der er et lille center hovedsageligt drevet af frivillig arbejdskraft. Resultater af undersøgelsen viser også, at indsatserne er organiseret på meget forskellig vis.

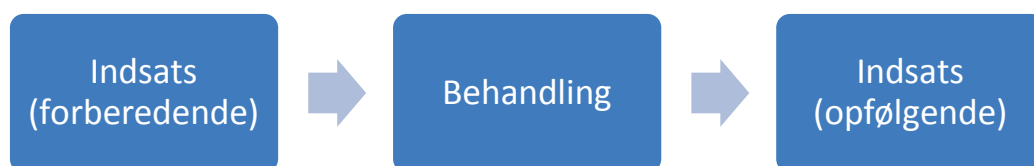
I den samlet vurdering af indsatserne fremgår det, at selvhjælpsgrupperne og bisidderstøtten hos CSM Fyn er velorganiserede indsatser, der er funderet på et solidt vidensgrundlag hvad angår målgruppe, metode og implementering. Desuden er brugerne meget tilfredse med indsatserne og har overordnet oplevet en god virkning.

Caféen i det daværende Christine Centeret og bisidderstøtten i hhv. KRIS og Frejacentret er funderet på et mindre udbygget vidensgrundlag. Der foreligger ikke skriftligt materiale om indsatsernes aktiviteter, og hvorledes de skal føre brugerne hen til de fremsatte formål med indsatserne. Brugere udtaler sig dog overordnet positivt om indsatserne. Imidlertid er det vanskeligt at vurdere, hvorvidt indsatsen er vellykket, når der ikke foreligger et solidt vidensgrundlag, eller klare overvejelser om hvorledes indsatsen skal føre brugeren hen til det ønskede formål.

Mange af brugerne i centrene modtager indsatserne før, under og/eller efter behandling, og det er behandlingen, der skal igangsætte forandringsprocessen. Indsatserne er aktiviteter, der skal understøtte behandlingen på forskellig vis. Som tidligere beskrevet er senfølger et komplekst på problem, der kan imødekommes af flere veje. Derfor er det centralt med et flerstrengt tilbud, hvor der tilbydes indsatser udover behandling. De udvalgte indsatser er således aktiviteter, der kan understøtte den forandringsproces, som behandlingen igangsætter.

Indsatserne kan forstås ud fra to modeller for indsatsen i forhold til behandlingen.

Figur 4: Sekventiel model

Den sekventielle model illustrerer et forløb, hvor indsatsen tilbydes før og efter behandling. Ved en indsats, der følger den sekventielle model, er der en klar afgrænsning af indsatsen i forhold til behandlingen. Den førtiliggende indsats er forberedende til selve behandlingen. Det kan være et rådgivningsforløb, samvær i café/åben stue eller hjælp fra en bisidder. Den opfølgende indsats finder sted efter et endt behandlingsforløb og kan være selvhjælps- eller støttegrupper. Støttegrupper har en terapeut tilknyttet, og en selvhjælpsgruppe kører uden en terapeut, da forudsætningen er, at deltagerne ikke har et behandlingsbehov.

Selvhjælpsgrupperne i det daværende Støttecenter mod Incest følger den sekventielle model. Her tilbydes indsatsen efter et endt behandlingsforløb eller ud fra en vurdering om, at vedkommende har bearbejdet overgrebet i tilstrækkelig grad til at kunne profitere af at deltage en i selvhjælpsgruppe. I Der blev foretaget en grundig visitering, og der var stort fokus på den rette sammensætning af grupperne. Det blev anset som en afgørende forudsætning for virkningen af grupperne.

Figur 5: Integreret model

Den integrerede model illustrerer et forløb, hvor indsatsen finder sted sideløbende med behandlingen. Det kan være indsats som caféen og bisidderstøtte. Der kan være varierende grader af struktur inden for modellen.

Caféen i Christine Centeret er et eksempel på en indsats, der forløber ud fra den integrerede model med en løs struktur. Brugere kommer i caféen før, under og efter behandling. Der er ikke udarbejdet en klar model for, hvordan brugere skal nå hen til de fremsatte formål. At indsatsen ikke har en klar model for, hvordan formålene opnås, kan være forårsaget af, at det i udgangspunktet ikke er selve indsatsen, der skal igangsætte en forandringsproces hos brugeren. Caféen i Christine Centeret skal i højere grad betragtes som et værested og et frirum, der har sin berettigelse, selvom der ikke er et iboende forandringspotentiale. Det er behandlingen, der skal igangsætte forandringsprocessen hos brugeren.

Bisidderstøtten i FrejaCentret ydes også sideløbende med et behandlingsforløb, men indsatsens formål er tydeligere defineret grundet dens karakter. Det vil sige, at der er et entydigt mål for bisidderstøtten, nemlig at hjælpe brugeren med et konkret problem.

Hos KRIS er bisidderstøtten helt integreret i behandlingen, i og med bisidderen er til stede under og i visse tilfælde deltager i behandlingen. Det er op til den enkelte bisidder, hvorvidt der ydes støtte imellem behandlingssessionerne.

Bisidderstøtten hos CSM Fyn følger også den integrerede model, men med en meget fast struktur. Målgruppen inkluderer både personer før og under behandling. Der er en høj grad af skriftlige overvejelser bag indsatsen. Der er udviklet tjeklister for bisidderens funktioner før, under og efter et møde, og bisidderen oplæres professionelt til at varetage funktionen.

Det står klart, at de tre udvalgte indsats er meget forskelligartede i form og graden af 'skriftlighed' og overvejelser om sammenhæng mellem indsats og formål. Det er Socialstyrelsens vurdering, at en indsats forbedres ved at skærpe forståelsen af sammenhæng mellem aktivitet og formål. Derudover er det centralt systematisk at følge op på og dokumentere, hvorvidt brugerne opnår indsatsens formål. Her er der et potentiale for forbedring, og en adgang til at hæve kvaliteten af fremtidige indsatser..

Afslutningsvis skal det siges, at samtlige brugere fortæller, at de oplever, at indsatserne har en positiv virkning. Det stod desuden klart under interviewene med centrenes ledere, medarbejdere og frivillige, at der lægges et stort stykke arbejde i at hjælpe målgruppen på bedste vis.

Litteraturliste

Barlach, Lise & Pedersen, Flemming (2006): *Ligesom at komme hjem. Selvhjælpsgrupper for seksuelt misbrugte*. VFC Socialt Udsatte

Elklit, Ask & Artke, Else (2002): *Følger af incest – en undersøgelse af en gruppe incestofre i behandling*. Incestcenter Fyn

Fergusson, David M. & Mullen, Paul E. (1999): *Childhood sexual abuse: an evidence based perspective*. Sage Publications.

Fyrand, Live (2005): *Socialt Nettverk: teori og praksis*. Universitetsforlaget

Jonzon, Eva M.C. (2006): *Child abuse – disclosure, social support, and subjective health in adulthood*. Karolinska Institutet. Sage Publications.

Olsen, Bente Marianne & Stenager, Kirstina (2013): *Vidensindsamling om Psykologordningen 2008-2011 - Et tilbud til voksne borgere med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen*. Socialstyrelsen.

Rahm, Gullbritt (2009): *Ut ur ensamheten. Hälsa och liv för kvinnor som varit utsatta för sexuella övergrepp i barndomen och som deltagit i självhjælpsgrupp*. Doktorsavhandling. Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap. Göteborg.

Årsstatistik 2010. *Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb*. Socialstyrelsen.

Årsstatistik 2011. *Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb*. Socialstyrelsen.

Årsstatistik 2012. *Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb*. Socialstyrelsen.

Bilag 1: Centerbeskrivelser

Tabel 1: Oversigt over centrenes indsatser og antal medarbejdere

Center	Indsats	Antal medarbejdere
Cisem – center for incestramte og seksuelt misbrugte	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivning• Terapi	3 frivillige medarbejdere
Frk. Gertruds hjemmeside	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivning	2 frivillige medarbejdere
Kristen Rådgivning for Incestofre og Seksuelt misbrugte (KRIS)	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivning• Terapi• Støtte- og selvhjælpsgrupper• Bisidderstøtte• Undervisning og kurser	11 frivillige medarbejdere 1 lønnet medarbejder
FrejaCentret	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivning• Terapi• Selvhjælpsgrupper• Bisidderstøtte• Sociale fællesarrangementer	3 frivillige medarbejdere 1 (time)lønnet medarbejder
Kvisten Viborg	<ul style="list-style-type: none">• Terapi• (Rådgivning)	27 frivillige medarbejdere
Kvisten Aarhus	<ul style="list-style-type: none">• Terapi• (Rådgivning)	12 frivillige medarbejdere

Cisem – Center for incestramte & seksuelt misbrugte

Galstersgade 3, 1 tv
9400 Nørresundby
www.cisem.dk

Historisk udvikling

Foreningen blev dannet i 1992 under navnet "Foreningen mod Incest". Foreningen blev startet af to kvinder, der selv havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. De mente, at der manglede et relevant tilbud til seksuelt krænkede borgere i Aalborg. Foreningen holdt til i Ungdomscentrets lokaler, der tilhørte Aalborg Kommune. I begyndelsen var indsatsen baseret på personlig rådgivning udført af personer, der selv havde været udsat for overgreb. Det handlede om at være til stede blandt ligestillede og tale uforpligtende med

hinanden. I 1994 startede den nuværende leder i foreningen, og kort tid efter blev hun daglig leder. Erni Galgani er uddannet terapeut og ønskede at ændre tilbuddet hos FMI, da hun erfarede, at der nu var efterspørgsel på terapi blandt brugerne af tilbuddet. På baggrund af dette blev indsatsen ændret til at indeholde gruppeterapi.

I 2006 flyttede de ind i deres nuværende lokaler ligeledes tilhørende Aalborg kommune og skiftede samtidig navn til "Cisem - Center for incestramte & seksuelt misbrugte".

Formål

Ifølge hjemmesiden er formålet med centrets arbejde at yde støtte, vejledning og terapi til mennesker, der har været udsat for incest, voldtægt og andre seksuelle overgreb. Samt at oplyse offentligheden om symptomer på og konsekvenser af seksuelt misbrug og om forskellige behandlingsmuligheder.

Målgruppe

Personer over 18 år der har været udsat for incest eller seksuelle overgreb (herunder også voldtægt) og pårørende hertil.

Organisering og økonomi

Cisem er en frivillig forening med en bestyrelse. Centret er udelukkende baseret på ulønnet, frivillig arbejdskraft. Der er på nuværende tidspunkt tre frivillige – den daglige leder, en kasserer samt en revisor. Det er den daglige leder, der er uddannet dybdeterapeut, der varetager de brugerrettede indsatser i centret. Lederen modtager supervision hos en ekstern supervisor.

Ud fra vedtægterne fremgår det, at der som bestyrelsesmedlem kan vælges ethvert medlem af foreningen, der frivilligt og økonomisk neutralt stiller sig til rådighed med en arbejdsindsats. Cisem tegnes til dagligt af bestyrelsen, der står for den daglige drift. Bestyrelsen afholder møder efter behov.

Foreningens øverste myndighed er generalforsamlingen, der afholdes årligt. Enhver, som vil støtte foreningen og dens formål, kan blive medlem af Cisem, dog ikke de personer overgrebene stammer fra. Aktivt medlemskab opnås af de aktive i Cisem. Støttemedlemskab opnås af enhver, der gerne vil støtte foreningen og dens formål – herunder også firmaer og andre foreninger. Medlemmer, der har været med i mere end tre måneder, har stemmeret på generalforsamlingen og kan indvælges i bestyrelsen. Der betales et årligt kontingent. Bestyrelsen kan ekskludere medlemmer, der modarbejder formålet.

Centret er finansieret via § 18 midler samt fonde.

Indsatser

Cisem tilbyder gruppeterapi med uddannet terapeut, telefonisk rådgivning, samvær med ligestillede, terapiweekender samt formidling af kontakt til andre eksisterende hjælpemuligheder.

Der er p.t. et forøg på at opstarte en ugentlig caféaften, hvor der bliver mulighed for uforpligtende samvær med ligestillede.

Centret betragter deres hovedindsats som gruppeterapi og terapiweekender.

Gruppeterapi

Centret tilbyder gruppeterapi. Det er en åben gruppe, hvilket vil sige, at man kan starte og ophøre i gruppen, som man ønsker det. Der er kun én terapeut i gruppen.

Terapeuten beskriver terapien således: *"Gruppeterapien er en måde at få øje på sig selv i samspil med andre. Du har mulighed for at sætte ord på dine følelser og følelser på dine ord. Der arbejdes ud fra det, der fylder lige nu i forvisning om, at det følelsesmæssigt hænger sammen med fortiden"*. Derudover beskriver terapeuten sin tilgang som åben og intuitiv.

Centret har valgt at prioritere gruppeterapien frem for den individuelle terapi, da begge dele ikke ressourcemæssigt kan lade sig gøre p.t. Gruppeterapien giver mulighed for at hjælpe flere. Terapeuten fortæller, at det kan ligeledes være gavnligt for en brugers proces at se på andre, der er længere i helingsprocessen; at se at det kan lade sig gøre at komme videre.

Terapiweekender

Centret beskriver terapiweekenderne som en anden hovedindsats. Der er imidlertid ikke tilstrækkelige økonomiske ressourcer til, at de afholdes så ofte som ønsket.

Terapiweekenderne arrangeres, når gruppen kender hinanden godt og er relativt stabile i fremmøde. De skal desuden være klar til at arbejde med sig selv. Terapiweekenderne afholdes uden for centret på et sted, hvor der kan overnattes. Fredag er der socialt samvær. Resten af weekenden laves der terapi forestået af en ekstern terapeut.

Centrets leder udtrykker, at der er flere formål med terapiweekenderne. Dels er der et socialt formål brugerne imellem, dels betragtes det som gavnligt, at brugerne oplever en anden terapeuts virkemåde.

Cisem betaler for opholdet for brugere og frivillige samt aflønner den eksterne terapeut. Pengene er søgt både via PUF, kommune og private fonde. Tidligere blev der afholdt terapiweekender 1-2 gange årligt, men det er blevet til færre grundet manglende økonomiske ressourcer. Sidste terapiweekend blev afholdt i 2009.

Rådgivning

Cisem tilbyder telefonisk rådgivning varetaget af terapeuten.

Erfaringsopsamling

Cisem har siden 2005 deltaget i "Årsstatistikken. Statistik om centre der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb", som udarbejdes af Socialstyrelsen.

Frk. Gertruds hjemmeside

Vestergade 6, Skodborg
6630 Rødding
www.incestramtevoksne.dk

Historisk udvikling

Foreningen blev startet i 2008 af daværende leder Eva Carlsen, hvis ønske var at lave et refugium for voksne, der havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Det lykkedes imidlertid ikke, og i 2010 tiltrådte den nuværende leder, Eva Dall. Foreningen fungerede indtil 2013 med Eva Dall, hendes mand og en anden frivillig, der ligeledes havde været udsat for overgreb i barndommen. I 2013 blev foreningen opløst, og navnet blev ændret til Frk. Gertruds Hjemmeside. Indsatserne forblev uændret og blev nu varetaget af Eva Dall og hendes mand.

Formål

Formålet er at hjælpe og rådgive personer, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Derudover arbejdes der for at sætte fokus på området og oplyse om incestramte i samfundet.

Målgruppe

Frk. Gertrud henvender sig til personer over 18 år, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen samt pårørende hertil.

Organisering og økonomi

Frk. Gertrud er et privat foretagende, hvor et ægtepar tilbyder forskellige indsatser udført hjemmefra. Kvinden har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen og udfører erfaringsbaseret rådgivning på baggrund heraf. Hendes mand tilbyder rådgivning til pårørende ligeledes ud fra eget erfaringsgrundlag. Begge arbejder frivilligt og ulønnet.

Det er et privat foretagende, hvor rådgivningen udføres gratis, mens foredrag og udsendelse af brochurer foretages imod betaling.

De frivillige

Den erfaringsbaserede tilgang betragtes som et centralt element i rådgivningen af brugerne. Når man kontakter Frk. Gertrud bliver det hurtigt oplyst, at det er ud fra dette grundlag, at rådgivningen gives. Ifølge Frk. Gertrud skaber dette et rum, hvor der ikke er noget, man ikke kan tale om i forbindelse med overgrebet. Kun en erfaringsbaseret rådgiver kan forstå problemet i dybden, hvilket gør det nemmere for brugeren at fortælle om overgrebet.

Eva Dall har en bevidsthed om, at man selv skal have bearbejdet sit eget traume i tilstrækkelig grad for at være en god rådgiver. Der er et fokus på, at man skal

være i stand til at lægge arbejdet med rådgivningen fra sig. Hun udtaler, at det kan være svært at holde til, hvis dette ikke er muligt.

Indsatser

Frk. Gertrud tilbyder følgende for former for rådgivning: telefonisk rådgivning, mailrådgivning, rådgivning i chatforum og rådgivning ved personligt fremmøde. Rådgivningen er anonym.

Formålet er at hjælpe brugeren på vej og rådgive vedkommende om, hvor man kan henvende sig.

Rådgivning, telefonisk og email

Der er mulighed for telefonisk rådgivning på alle tider af døgnet. Mandag til fredag er der mulighed for mailrådgivning. Der er mulighed for at skrive på alle tidspunkter af døgnet, og man kan forvente svar indenfor 3 dage.

Personlig rådgivning

Der er mulighed for at ringe til Frk. Gertrud og aftale en tid til en personlig rådgivning. Det foregår hjemme hos ægteparret.

Rådgivning via chatforum - samtaleforum

Frk. Gertrud tilbyder et online samtaleforum, hvor brugerne kan komme med oplæg til debat (vedrørende incest/seksuelt misbrug), kommentere på de andres indlæg, skrive deres egen incesthistorie eller læse de andres beretninger.

Aktiviteten kan være varierende, men foreningen oplever et stigende antal henvendelser i forbindelse med verserende mediasager og i ferieperioder. To gange ugentligt deltager en rådgiver i debatten efter behov. Der er også opsat regler for brug af chatten. Eksempelvis må selvmordstanker ikke drøftes på chatten og i sådanne tilfælde henvises videre til selvmordsforeninger.

Erfaringsopsamling

Der findes ingen erfaringsopsamling på Frk. Gertruds arbejde. Frk. Gertrud har siden 2009 deltaget i "*Årsstatistikken. Statistik om centre der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb*", som udarbejdes af Socialstyrelsen.

Kristen Rådgivning for Incestofre og Seksuelt misbrugte (KRIS)

Landskontoret i Herning
Bredgade55
7400 Herning
www.kris-dk.dk

Historisk udvikling

I 1991 dannede Vibeke Møller og Theo Van der Weele KRIS. De havde mødt hinanden nogle år tidligere i forbindelse med Theo Van der Weele holdt et foredrag om seksuelle overgreb. De begyndte at undervise om emnet inden for kirkelige miljøer, hvor emnet hidtil havde været tabubelagt. Herefter opstod ideen om at starte en skole, hvor man tilbød en kirkelig uddannelse, der skulle

uddanne folk til forståelse af problematikker vedrørende seksuelle overgreb. Således startede ISARPAC uddannelsen (International School of Sexual Abuse Related Pastoral Counselling) i 1993. Det er en 4-årig ikke-godkendt terapeutisk uddannelse, specifikt rettet mod terapi til personer, der har været udsat for seksuelle overgreb. Forud for opstarten af uddannelsen havde Vibeke Møller og Inger Andersen dannet de første to afdelinger i hhv. Aarhus og Hellerup i 1991. De startede med at lave kurser for seksuelt misbrugte, som blev afholdt i kirker rundt om i landet.

I 1991 blev der nedsat en bestyrelse, og Kristen Rådgivning for Seksuelt misbrugte (KRIS) i Herning var en realitet. I 1993 startede Inger Andersen det daværende KRIS Hellerup. Efterfølgende blev der åbnet afdelinger i hhv. Fredericia i 1994, Herning i 2007 og Næstved i 2008. I 2013 valgte man lukke afdelingerne i Hellerup og Næstved pga. manglende økonomiske ressourcer, og i dag består KRIS af to afdelinger: KRIS Midt og Vestjylland og KRIS Aarhus.

Målgruppe

Målgruppen for KRIS' arbejde er personer, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen samt pårørende hertil. KRIS tilbyder terapi til 16-17-årige med forældrenes samtykke, men der er ikke et særskilt tilbud til denne aldersgruppe.

Formål

Følgende formål fremgår af vedtægterne:

- At informere vedrørende omfanget af seksuelle overgreb og mulighederne for at hjælpe ofrene
- At fremme kirkens forståelse for incestofre både i og uden for kirken
- At gøre kirken opmærksom på dens ansvar for incestofre/seksuelt misbrugte både i og udenfor kirkerne
- At oprette en barmhjertighedstjeneste for incestofre/seksuelt misbrugte samt de pågældende personers partnere og familier både i og uden for kirken
- At tilbyde og yde terapi/rådgivning til incestofre/seksuelt misbrugte og deres partnere/familier, såvel mænd som kvinder og sætte dem i stand til at leve et liv med håb om en bedre fremtid
- At forebygge seksuelle overgreb

Organisering og økonomi

KRIS er en frivillig forening med en landsdækkende bestyrelse, et repræsentantskab og medlemmer. KRIS har 130 medlemmer på landsplan, det inkluderer både aktive og passive medlemmer.

KRIS Aarhus består af 6 antal frivillige medarbejdere, og KRIS Herning består af 5 antal frivillige medarbejdere. Der er en lønnet landssekretær på deltid.

KRIS har en samlet økonomi for afdelingerne, som fordeles på centerniveau. De er finansieret via kommunale og private fonde medlemskontingenter samt brugerbetaling og gaver fra private.

Bestyrelsen i KRIS er sammensat tværkirkeligt. Det har hele tiden været et krav for sammensætningen af bestyrelse. Det vil sige, at den skal dække hele det kirkelige område (inden for den lutherske kirke) såsom frikirker, folkekirker mm.

KRIS har også et repræsentantskab, der opererer under bestyrelsen. Repræsentantskabet kan indstille folk til bestyrelsen, eller bestyrelsen kan være selvsupplerende. Repræsentantskabet har desuden stemmeret på bestyrelsesmøderne. Repræsentantskabet er fordelt rundt om i landet og mødes bl.a. på generalforsamlingerne. For at blive valgt til repræsentantskabet skal man søge om optagelse, og man skal være medlem af KRIS. Derudover skal medlemmer til repræsentantskabet godkendes af en kirke, og man skal have et tilhørsforhold til en kirke.

Derudover har KRIS et samarbejde med udvalgte folkekirker, hvor KRIS afholder rosengudstjenester. En rosengudstjeneste er målrettet til personer med senfølger og de frivillige deltager, hvis der er behov for rådgivning og støtte.

De frivillige

De frivillige varetager den daglige drift og alle indsatserne i centrene. Som frivillig skal man gennemføre en et-årig bisidderuddannelse, der udbydes af KRIS. Uddannelsen indeholder viden om de særlige problematikker, der er gældende for personer, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen samt en del egen terapi. Som ny frivillig deltager man i terapien som bisidder sideløbende med, at man tager uddannelsen.

For at fungere som terapeut hos KRIS skal man have gennemført eller være i gang med en psykoterapeutisk uddannelse. Man skal desuden have taget mindst ét års uddannelse på ISARPAC. Alle medarbejdere kan fungere som bisiddere, men når den frivillige først er uddannet terapeut, prioriteres arbejdet som terapeut.

Det er en stabil stab af frivillige i de to afdelinger.

De frivillige medarbejdere hos KRIS tilbydes løbende supervision én gang om måneden. Én gang om måneden bliver der desuden afholdt medarbejdermøder, og der afholdes årlige seminarer for samtlige frivillige. Det diskuteres desuden løbende, hvordan de frivillige bedst muligt beskytter sig selv fx i telefonrådgivningen og terapien fortæller KRIS.

Indsatser

KRIS tilbyder flg. indsatser telefonrådgivning, bisidderstøtte, terapi, støttegrupper samt undervisning og kurser.

Rådgivning via mail-brevkasse

Der er mulighed for at få anonym rådgivning via mailbrevkassen. Henvendelser besvares af en frivillig. Formålet med brevkassen er at "lytte" og rådgive

mennesker, der har brug for hjælp, men som synes, det er for stort et skridt at tage at påbegynde et terapeutisk forløb.

Bisidderstøtte

Bisidderstøtten er en vigtig del af KRIS' arbejde. At være bisidder hos KRIS har en anden funktion end den gængse, hvor man hjælper klienten med kontakten til de offentlige instanser. En bisidder hos KRIS deltager i terapisesionen sammen med terapeuten og klienten. Ifølge KRIS er hensigten med bisidderen, at det vil være til gavn for alle parter; terapeuten kan bruge bisidderen som sparringspartner, og klienten kan have gavn af at have et par ekstra ører med under sessionen. Bisidderen inddrages kun i terapien, hvis klienten ønsker det. Oftest har bisidderen en passiv rolle i form af at tage notater under terapien. KRIS fortæller, at et andet vigtigt formål er, at klienten og terapeuten ikke sidder alene i et rum sammen, hvilket kan opleves som problematisk for nogen.

Derudover deltager der bisiddere, når der afholdes kurser eller rosengudstjeneste i tilfælde af, at nogle af deltagerne får brug for yderligere støtte og rådgivning.

Terapi

KRIS tilbyder individuel terapi, og et gennemsnitligt terapiforløb varer 1-2 år. Der tilbydes også parterapi og evt. gruppeterapi, hvis der opstår et behov.

Alle terapeuter i KRIS har ISARPARC uddannelse, som er en teologisk, terapeutisk metode. Fagligheden prioriteres og kombineres med den kristne tilgang ifølge årsberetningen 2010. KRIS fortæller, at behandlingen ikke har et religiøst element med mindre, klienten selv ønsker det. Ved første samtale indgår et tilbud om bisidder, som det tidligere er nævnt. Der indgår også et tilbud om en forbøn, som siges forud for terapien.

Terapien er hovedsageligt en samtaleform med kognitiv behandling, men den kan også bestå af andre terapiformer, som f.eks. kreativ terapi i form af maling. Det afhænger af den enkelte klient.

Formålet med terapien er at lære klienten at stå på egne ben. Terapien skal gøre klienten bedre i stand til at klare hverdagen og til at indgå i fællesskaber, da personer med senfølger ofte har problemer med at skabe tillid til andre mennesker. Ifølge KRIS har brugerne ofte et forvrænget billede af dem selv og af verden, og i terapien arbejder man med at få rettet op på det billede.

Støtte- og selvhjælpsgrupper

KRIS tilbyder støtte- og selvhjælpsgrupper for kvinder og for pårørende mænd.

Formålet med en støttegruppe er at hjælpe mændene til at forstå deres koners problematikker om de seksuelle overgreb samt, at mændene kan støtte sig og spejle sig i hinanden.

Formålet med støttegruppen er, at kvinderne skal lære at håndtere deres liv og inspirere hinanden til at arbejde med dem selv og derved komme videre.

Det er ikke en forudsætning, at man har modtaget individuel terapi forud for deltagelsen. Støttegrupperne har en terapeut og en bisidder tilknyttet i starten, men de kan udvikle sig til selvhjælpsgrupper, hvor deltagerne mødes for dem selv.

Undervisning og kurser

KRIS afholder kurser for personer der har været udsat for seksuelle overgreb samt underviser og holder foredrag om seksuelle overgreb. Kurser for personer der har været udsat for seksuelle overgreb kan fx være kreative kurser, hvor man maler og laver andre kreative ting. Dette har vist sig at være meget udbytterigt for mange klienter if. KRIS. Der afholdes også kurser for medarbejdere, fx kurser i konflikthåndtering og andre fagrelevante emner.

KRIS har opbygget et samarbejde med frikirkerne i Danmark, hvor de tager ud og afholder bisidderkurser. Derudover underviser KRIS også bisiddere (sjælesørgere) fra frikirkerne om senfølger af seksuelle overgreb.

Erfaringsopsamling af centrets arbejde

KRIS har siden 2005 deltaget i "*Årsstatistikken. Statistik om centre der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb*", som udarbejdes af Socialstyrelsen.

Derudover deltog de i 2005 i evalueringsrapporten "*Evaluering af fire incestcentre i et fagligt og administrativt perspektiv*", lavet af Simon Hansen, Rådgivning og Center for Evaluering, og bestilt af det daværende Socialministeriet.

FrejaCentret

Norgesgade 7
6700 Esbjerg
www.freja-center.dk

Historisk udvikling

FrejaCentret blev oprettet i 1996 af daværende leder Else Almand Strand i samarbejde med to andre kvinder. Alle tre havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen og ønskede at starte en rådgivning for andre, der ligeledes havde været udsat for seksuelle overgreb. I begyndelsen foregik rådgivningen i Elses køkken. Senere fik de økonomisk hjælp fra kommunen til at leje nogle lokaler, og i 2001 fik FrejaCentret de nuværende lokaler i Norgesgade. I 2000 blev Inge-Lise Hansen leder efter at have været frivillig på centret i en periode. Inge-Lise var uddannet NLP terapeut og ønskede at bruge sin kompetence på særligt at hjælpe unge udsat for seksuelle overgreb. Det skyldtes bl.a., at hun i kraft af sit tidligere arbejde som sproglærer var stødt på flere unge, der havde været udsat for seksuelle overgreb. Således udvidede centret sine tilbud i år 2002 til at indeholde terapi fra en uddannet udover rådgivning fra ligestillede. FrejaCentret oplevede, at en del af deres brugere, særligt de enlige

mødre, havde store vanskeligheder i deres omgang med socialforvaltningerne landet over. De frivillige medarbejdere blev derfor langsomt involveret i mange af brugernes sager, og deres bisiddervirksomhed kom efterhånden til at være en større del af deres arbejde.

Formål

FrejaCentrets formål er at yde rådgivning, støtte og omsorg for såvel unge som voksne kvinder og mænd, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen samt deres pårørende. Derudover har foreningen et formål om at igangsætte og støtte folkeoplysningen samt undervise om seksuelle overgreb.

Målgruppe

Målgruppen består af personer, der er blevet seksuelt krænket og pårørende hertil, dvs. at den inkluderer ofre for voldtægt. I nyere tid er centret begyndt at få henvendelser fra personer under 18 år, som ønsker terapi, og centret er derfor begyndt at acceptere unge under 18 år som en del af målgruppen.

Organisering og økonomi

FrejaCentret er en frivillig forening med en frivillig bestyrelse. Ifølge vedtægterne kan man blive medlem af foreningen, hvis man kan tilslutte sig foreningens formål og uafhængighed. For at være medlem af FrejaCentret betaler man et årligt kontingent. Foreningen ledes af en bestyrelse. Bestyrelsen er selvsupplerende, idet bestyrelsesmedlemmer skal udpeges blandt mennesker, som har særlig interesse for og/eller viden om problematikken vedrørende personer, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Bestyrelsesmedlemmer udpeges i enig indstilling og godkendelse fra bestyrelsen. Bestyrelsen er foreningens øverste myndighed og består af en formand, en næstformand, to bestyrelsesmedlemmer, en kasserer samt suppleanter. Det fremgår af vedtægterne, at bestyrelsen holder møde, når formanden finder det fornødent, eller når to bestyrelsesmedlemmer ønsker det. Der afholdes en årlig generalforsamling. Støttemedlemmer har ingen stemmeret på generalforsamlingerne, men bestyrelsen er forpligtiget til at lytte til medlemmernes ønsker.

FrejaCentret er finansieret gennem § 18 midler samt private fonde.

De frivillige

FrejaCentret har tre faste frivillige medarbejdere samt Inge-Lise Hansen, der er daglig leder og NLP terapeut på centret. Udover de faste medarbejdere er der i perioder flere frivillige i Freja Centret. Det er ofte unge, der selv har været udsat for seksuelle overgreb, og som har haft deres gang på centret gennem noget tid. De hjælper til i forbindelse med temaarrangementer og sociale begivenheder.

Da centret blev oprettet, var udgangspunktet den erfaringsbaserede rådgivning, men det er ikke længere gældende i dag. Pt. er staben delt mellem personer, der selv har været udsat for overgreb og personer, der ikke har været udsat. Det rekrutteres ikke specifikt efter det ene eller det andet. Lederen oplever ikke en efterspørgsel efter erfaringsbaseret rådgivning og terapi. Det forholder sig anderledes med selvhjælpsgruppen og gruppeterapien, hvor formålet er at dele erfaringer med andre, der har oplevet seksuelle overgreb.

Som et nyt tiltag deltager to frivillige, tidligere brugere af centret, i gruppe-terapien. Lederen udtrykker, at det er gavnligt både for deltagere i gruppe-terapien og for de frivilliges egen terapeutiske proces.

De frivillige modtager ingen supervision. Lederen oplever ikke at være behov for det og opfordrer til, at man taler sammen indbyrdes.

Indsatser

FrejaCentret kan tilbyde deres brugere rådgivning, terapi, bisiddervirksomhed og socialt samvær ved fælles arrangementer.

Rådgivning

FrejaCentret tilbyder anonym telefonrådgivning. Formålet med rådgivningen er at hjælpe med at få sat ord på de seksuelle overgreb og få talt om det. Derudover henviser rådgiverne til terapi i FrejaCentret eller andre centre, hvis der er behov for dette. For de andre henvendelser er formålet oplysning om symptomer på og senfølger af seksuelle overgreb samt generel vidensdeling.

Centret har telefontid mandag-onsdag fra kl.13-15. I akutte tilfælde er der mulighed for at ringe hele døgnet. Centrets telefonlinje er åbent for personer i hele landet. Lederen fortæller, at der er flere former for henvendelser til rådgivningstelefonen. Personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, ringer ofte til rådgivningen, når de ønsker at fortælle om overgrebet for første gang. Der kan også være nogen, der tvivler på egen hukommelse, men oplever at have vedvarende problemer. Ofte ydes der rådgivning om den familiære situation for den krænkede. Derudover kan det være en pårørende eller en fagperson, der er usikker på, om der er hold i deres mistanke og derfor søger råd eller viden om, hvilke symptomer de skal kigge efter, og hvad deres handlemuligheder er.

Terapi

Freja Centret tilbyder individuel terapi eller gruppeterapi for personer over 18 år. Centrets ene terapeut varetager al terapi, men der kan indgå frivillige under gruppeforløbene.

Den *individuelle* terapi er tidsbegrænset og er i gennemsnit én gang om ugen. Der er mulighed for at tage sin partner eller, for de unge pigers vedkommende, en mor med i terapien. Det kan være en hjælp for brugeren, at den pårørende får forklaret af en person udefra, hvad det vil sige at have været udsat for seksuelle overgreb.

Det er ikke et krav, at man skal have modtaget individuel terapi inden *gruppe-terapi*, men mange starter i gruppe efter en periode i individuel terapi.

Grupperne er åbne grupper uden tidsbegrænsning, og de mødes én gang ugentligt af ca. 1½ times varighed. Sessionen indledes med en kort runde, hvor de enkelte fortæller, hvad der er sket siden sidst, og derefter tages et emne op. Det kan enten være et tema, som et af gruppemedlemmerne ønsker at tale om, hvortil resten af gruppen kan komme med råd, egne erfaringer og overvejelser. Hvis ingen i gruppen har et emne, bringer terapeuten et emne op. Terapeuten

udtaler, at deltagerne ofte taler på efter initiativ og udveksler erfaringer mv., og at terapeuten således i højere grad får en rolle som ordstyrer. Terapeuten angiver formålet med gruppeterapien, som at der skal sættes ord på de traumer, brugerne har været udsat for. Det betegnes som altafgørende for enhver form for behandling. Derudover er et andet formål ved gruppeterapien at skabe et socialt netværk.

Selvhjælpsgruppe

Selvhjælpsgruppen administreres af en kvinde, der selv har været udsat for overgreb. Aldersmæssigt er gruppen lidt yngre end den kvindelige terapigruppe; gennemsnitsalderen i selvhjælpsgruppen er ca. 24 år. Gruppen består af en kombination mellem brugere, der ikke tidligere har modtaget terapi og brugere, der har. I førstnævntes tilfælde handlede det om, at de følte sig mere trygge ved at være i en gruppe af personer, der havde oplevet det samme. Ifølge lederen kan deltagelse i selvhjælpsgruppen betyde, at de senere får oparbejdet et mod til senere at starte i terapi.

Bisiddervirksomhed

Lederen udtrykker, at bisiddervirksomheden udgør en stor del af FrejaCentrets arbejde. Formålet er at støtte brugerne i deres kontakt med det offentlige system. Adspurgt fortæller lederen, at bisidderstøtten er bredt defineret. Overordnet handler det om at hjælpe brugerne i deres kontakt med det offentlige system. Men der nævnes også et eksempel med en ung kvinde, der har haft svært ved at overbevise en lærer om, at det var vanskeligt for hende at arbejde med et emne om voldtægt, da hun selv har været udsat for voldtægt. For hende var det en hjælp, at en af centrets frivillige kunne gå med for at redegøre for, hvorfor det er svært for hende, og hvilke konsekvenser en sådan oplevelse kan have for den krænkede.

Sociale fælles arrangementer

FrejaCentret arrangerer desuden ture for deres brugere i form af temaaftener, sommerlejre, campingferier, tivoli-ture og lign. Formålet med det sociale arrangementer er at skabe og opbygge sociale netværk, som denne gruppe har meget brug for

Erfaringsopsamling

Der er ikke lavet nogen erfaringsopsamling af FrejaCentrets arbejde. Centret har siden 2005 deltaget i "*Årsstatistikken. Statistik om centre der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb*", som udarbejdes af Socialstyrelsen.

Kvistene

Kvisten Viborg
Vesterbrogade 1
8800 Viborg

Kvisten Aarhus
Brendstrupvej 72 E, kld
8200 Aarhus N

www.kvistene.dk

Historisk udvikling

Kvisten blev etableret i 1998 på frivilligt initiativ af en tidligere bruger af et andet frivilligt center. Den stiftende generalforsamling fandt sted i 1999, hvor foreningen fik navnet "Mælkebøtten", hvilket senere blev ændret til "Kvisten". Foreningens oprindelige arbejde havde karakter af værested med selvhjælpsgrupper, men stifteren ønskede at udvikle en mere behandlende rolle over for den målgruppe, hun selv havde været en del af.

I 2003 overtog to tidligere frivillige psykologistuderende centret. I løbet af 2004 blev Kvisten et støttecenter, som fokuserede på behandling af brugerne. Kravene til centrets frivillige blev ændret som et følge heraf, og oplæring og undervisning blev opprioriteret. I takt med at Kvistens tilbud fik mere karakter af terapeutiske forløb og rådgivning, kom frivilliggruppen til at bestå af psykologistuderende. I 2005 formulerede man for første gang et egentligt værdigrundlag, og "*Kvisten – Støttecenter for Seksuelt Misbrugte*" blev det officielle navn.

I 2005 oprettede Kvisten en afdeling i Viborg. Afdelingen blev oprettet af lederen af Kvisten i Aarhus, der var flyttet til Skive. Kvisten Viborg er således på mange måder en fortsættelse af den udvikling, der på daværende tidspunkt var i gang på Kvisten Aarhus. Man ønskede at etablere et behandlingssted, ikke et værested. De to afdelinger har siden hen taget forskellig form både i forhold til den lokale organisering af afdelingen, og i forhold til hvad der bliver tilbudt i de to afdelinger.

De to afdelinger arbejder ud fra fælles værdigrundlag, fælles vedtægter osv., men de fungerer som selvstændige afdelinger og har forskellige tilbud. I begge centre udtrykkes det, at de har stort udbytte af den fælles organisering, både i forhold til gensidig visitering, intern sparring og fælles kampagner. Ligeledes er det gældende for begge afdelinger, at de frivillige medarbejdere ikke selv har været udsat for seksuelle overgreb.

På generalforsamlingen i 2008 blev det vedtaget, at afdelingerne selv sørgede for at tilrettelægge, om de ville have tilbud til unge under 18 år. I dag er det kun Kvisten Viborg, der har tilbud til børn og unge under 18 år, hvor behandlingen sker med samtykke fra forældre eller relevante myndigheder. Det er under overvejelse, om tilbuddet skal ophøre.

Formål

Foreningen har til formål gennem frivilligt arbejde at støtte og rådgive seksuelt misbrugte og deres pårørende i grupper eller gennem individuelle samtaleforløb og med alle lovlige midler at kæmpe og virke for seksuelt misbrugtes interesser. Dette skal ske i dialog med politikere, behandlere, offentlige myndigheder og pressen og i samarbejde med beslægtede foreninger for dermed at synliggøre omfanget af seksuelt misbrug og de problemer, der knytter sig dertil.

Organisering

De to afdelinger i hhv. Aarhus og Viborg har en fælles bestyrelse. Der er mulighed for samtaler i Viborg, Skive, Holstebro, Thisted, Randers, Silkeborg og Nykøbing Mors.

De frivillige hos Kvisten Aarhus er psykologstuderende, og de frivillige hos Kvisten Viborg er uddannede psykoterapeuter og psykologer, der yder en frivillig indsats ved siden af deres arbejde. Det betyder bl.a., at de frivillige hos Kvisten Viborg ofte er tilknyttet centret i længere tid, end det er tilfældet hos Kvisten Aarhus.

Af vedtægterne fremgår det, at en ny afdeling kan dannes, hvis der opstår et behov udenfor de eksisterende afdelingers område, og hvis der er frivillige kræfter til at lede og drive en afdeling. Afdelingerne fungerer som selvstændige afdelinger og er repræsenteret i bestyrelsen. Hver afdeling udpeger en daglig leder, der varetager den daglige drift. Der afholdes generalforsamling en gang årligt, og generalforsamlingen er øverste myndighed. Alle medlemmer af foreningen har tale- og stemmeret på generalforsamlingen. De to afdelinger mødes 3-4 gange om året til hhv. generalforsamling, bestyrelsesmøde og ledermøde eller yderligere ved behov.

Erfaringsopsamling af centrets arbejde

I 2010 opstartede centret et samarbejde med professor Ask Elklit fra Syddansk Universitet, der har til formål at evaluere på Kvistens behandlingsindsats. Målet er på sigt at kunne dokumentere en udvikling hos klienten før og efter, de har modtaget behandling.

Kvisten Aarhus har siden 2005 deltaget i "*Årsstatistikken. Statistik om centre der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb*", som udarbejdes af Socialstyrelsen. Kvisten Viborg har deltaget siden 2006.

Kvisten Viborg

Kvisten Viborg ledes af psykoterapeut Lisbeth Høstgaard Møller. Af Kvisten Viborgs hjemmeside fremgår det, at der lægges stor vægt på oplysning om seksuelt misbrug og derfor bruges der ressourcer på informationsmateriale om de problematikker, der opstår efter seksuelle overgreb i barndommen. Der igangsættes aktiviteter, der alle har til formål at oplyse og forbygge. Kvisten Viborg tilbyder behandling på flere lokaliteter, men hovedafdelingen er placeret i Viborg.

Målgruppe

Målgruppen er personer over 18 år, der har været udsat for seksuelle overgreb eller voldtægt og pårørende hertil. Derudover er det andre med interesse for problematikken. Kvisten Viborg har tidligere tilbudt desuden hjælp til unge mellem 13-18 år, men det er under overvejelse, at tilbuddet ophører.

Rekruttering

Hos Kvisten Viborg arbejdes der aktivt med synliggørelse og information. Det sker gennem annoncer, hjemmeside og udsendelse af brochurer. Mange af deres brugere kommer fra praktiserende læge, PPR, socialforvaltningen og lign. Derudover henviser en del privatpraktiserende psykologer til Kvisten Viborg. En del brugere henvender sig også, fordi de har fået hjælp via andre ordninger, men ikke føler sig hjulpet eller har fået tilstrækkelig hjælp.

Økonomi og samarbejdspartnere

Kvisten Viborg finansieres af statslige midler (PUF og uddannelsespuljen), fonde, donationer, sponsorater og kontingenter. Informationsamtalen hos Kvisten Viborg er gratis. Herefter betales et års kontingent på 600 kr. til foreningen, og brugeren kan herefter benytte afdelingens tilbud et år frem.

Kvisten Viborg har bl.a. lavet en samarbejdsaftale med et jobcenter Nykøbing Mors, som uden omkostning sender brochurer ud for centret; bl.a. til praktiserende læger, kommuner, uddannelsesinstitutioner, foreninger med mere i hele Kvistens virkeområde. Kvisten finansierer frimærker og kuverter, men udbetaler ikke lønomkostninger. Kvisten er desuden medlem af LMSO.

De frivillige

Der er 27 frivillige terapeuter tilknyttet Kvisten Viborg. Det er psykoterapeuter med en fire-årig uddannelse og psykologer. Nye frivillige "sluses ind" i foreningen efter en grundig ansættelsessamtale ved at deltage i aktiviteter, så som supervision og kurser og dels ved at have en mentor tilknyttet, inden de påbegynder klientarbejdet. Fagligt skal den frivillige have gennemgået en 4-årig psykoterapeutisk uddannelse eller være uddannet psykolog.

En del praktiske opgaver er fordelt mellem terapeuterne. Den daglige leder varetager alle henvendelser på telefon og email og fordeler herefter klienterne mellem terapeuterne. Terapeuterne arbejder i de respektive byer og mødes i Viborg til fælles aktiviteter som supervision, personalemøder og kurser. Det prioriteres at opruste de frivillige terapeuter, og ca. 10 gange om året modtager de supervision hos en ekstern supervisor, ligesom der løbende afholdes kurser.

Indsatser

Kvisten Viborg tilbyder rådgivning, individuelle samtaleforløb, gruppeterapi til både seksuelt krænkede og pårørende. Derudover tilbydes foredrag og undervisning.

Rådgivning

Kvisten Viborg betragter ikke rådgivning som en kerneydelse. Der er mulighed for at ringe anonymt og få rådgivning, men rådgivningen betragtes hovedsageligt som en screeningssamtale. Formålet med den første telefoniske samtale er at informere og udføre en foreløbig screening. Hvis det herefter vurderes relevant, sendes klienten videre til en første samtale med den tildelte terapeut mhp. individuel behandling eller til en screeningssamtale med gruppeterapeuterne mhp. behandling i gruppe. Udfaldet af samtalen kan være, at klienten henvises til andre tilbud.

Kvisten Viborg oplyser, at de modtager et stigende antal henvendelser fra fagpersoner, fx sagsbehandlere, socialrådgivere, psykologer, læger, mentorer, bostøtter, der ønsker rådgivning om en borger, patient eller klient.

Der er også mulighed for at henvende sig via mail, da Kvisten oplever, at det kan være vanskeligt for målgruppen at møde personligt op eller at ringe. Dette giver personen mulighed for at fortælle sin historie anonymt samt at "tale" med en rådgiver, inden de aftaler at mødes til en indledende samtale, eller inden personen evt. beslutter sig for at deltage i en gruppe.

Terapi, individuel og gruppe

Man kan enten gå i individuel eller gruppebehandling hos Kvisten Viborg. Der tilbydes terapi krænkede og pårørende. Kvisten arbejder med alle typer seksuelle overgreb/incest og voldtægt. Personer, der modtager terapi, kan derfor også være personer, der har været ude for en voldtægt efter det fyldte 18.år.

Kvisten Viborg beskriver deres terapeutiske tilgang til den individuelle terapi og gruppeterapien som en eklektisk tilgang, hvor der tages højde for den enkelte klient. Der arbejdes grundlæggende ud fra en ressource- og udviklingsorienteret tilgang, hvilket vægtes at finde sted inden for en ramme af tillid, respekt, rummelighed og accept. Det er højt prioriteret, at personalet besidder faglig viden inden for området. Denne viden opkvalificeres løbende gennem relevante kurser, supervision, erfaringsdeling og sparring.

Centret angiver, at de benytter anerkendte psykoterapeutiske metoder, som de har tilegnet sig via deres psykoterapeutiske/psykolog uddannelse og via løbende kvalificerende kurser, der er målrettet seksuelt misbrugte.

Det er et krav, at personalet, som varetager terapeutiske forløb, har praktisk erfaring med det terapeutiske arbejde og erfaring med at arbejde med traumatiserede klienter.

Centret fortæller, at de oplever stor efterspørgsel på gruppeterapi. For at indgå i et gruppeterapeutisk forløb foretages der en screeningssamtale med de to terapeuter, der skal lede gruppen. Her vurderes det, hvorvidt brugeren kan indgå i et gruppeterapeutisk forløb, eller om der er et behov for individuel terapi.

Kvisten Aarhus

Kvisten Aarhus ledes af de to frivillige psykologstuderende.

Målgruppe

Målgruppen er personer over 18 år, der har været udsat for seksuelle overgreb og pårørende hertil. Derudover er det andre med interesse for problematikken.

Økonomi og samarbejdspartnere

Kvisten Aarhus er finansieret via statslige, kommunale midler, private fonde samt en mindre brugerbetaling. Kvisten Aarhus har desuden en brugerbetaling på 50 kr. pr. samtale. Centret oplever, at det er problematisk med de manglende driftsmidler. Centret bruger unødige ressourcer på at "opfinde" et nyt projekt, hver gang de søger penge, selvom de har en stabil indsats, de gerne vil fortsætte. Der er således ikke noget sikkerhedsnet for centrets økonomi.

I forhold til samarbejdspartnere nævner Kvisten Aarhus LMSO, der giver en mulighed for at orientere sig og mulighed for indflydelse. Derudover bruger de PFSK og Regions Netværket i Aarhus som et netværk til vidensdeling og orientering om, hvilke ressourcer der er i omegnen. Endvidere samarbejder Kvisten Aarhus med SPOR, CSM Midt Nord, CSM Syd og CSM Øst. Kvisten Aarhus henviser desuden til Rådgivningscentret ved Aarhus kommune og CBO, Center for Børn udsat for Overgreb, hvis de får henvendelser vedrørende børn.

De frivillige

De frivillige medarbejdere hos Kvisten Aarhus udøver terapi og rådgivning. Der er 2 ledere, som har hovedansvaret for afdelingen, men alle frivillige medarbejdere er med til at løse praktiske opgaver og sikre centrets daglige drift. Kvisten Aarhus' personalegruppe består af ca. 12 psykologstuderende. De frivillige hos Kvisten Aarhus er der i gennemsnit mellem 1,5-2,5 år. Den løbende udskiftning kan i nogle tilfælde betyde, at klienten får tilbudt en ny terapeut, som kan fortsætte forløbet.

Der er flere formål med det frivillige arbejde hos Kvisten Aarhus. Dels får de studerende en mulighed for at få praksiserfaring under uddannelsen, og dels bidrager det til, at flere terapeuter får indsigt i problemstillingen. Kvisten Aarhus udfylder efter egen opfattelse ikke kun et hul i behandlingssystemet, men også i psykologstudiet, hvor der er ringe mulighed for praksiserfaring.

På den baggrund arbejder centret med en løbende udvikling og opkvalificering sted blandt de frivillige. De frivilliges indsats vurderes og evalueres løbende. Det gøres eksempelvis ved at filme en terapisesion, som efterfølgende evalueres og diskuteres. Klienterne oplyses herom, men som udgangspunkt skal de være indstillede på, at det kan være en del af terapien, da Kvisten Aarhus også er et læringssted.

Der stilles store krav til de frivillige medarbejdere. Man skal have gennemført eller være sidst på psykologstudiet (min. 5. semester). Man skal minimum være indstillet på at kunne være hos Kvisten Aarhus som frivillig i 1,5 år og have

bestået faget "Interventionsmetode" på syvende semester, hvis man skal udøve terapi. Derudover er det et specifikt krav, at man ikke selv må have været udsat for seksuelle overgreb i barndommen.

De nye frivillige gennemgår en oplæringsperiode i en form for sidemandsoplæring, hvor den nye sidder med under en informationssamtale samt 7 terapisesioner med en klient og en erfaren behandler. Der er løbende opkvalificering af de frivillige, og hver 2. uge har alle supervision hos en ekstern psykolog. Der afholdes kurser 3-4 gange årligt og refleksionsaftener hver måned. Derudover afholdes kollegial supervision, hvor bl.a. de filmede terapisesioner diskuteres.

Indsatser

Kvisten Aarhus tilbyder følgende indsatser rådgivning, individuelle samtaleforløb, parterapi, gruppeterapi samt foredrag og undervisning til voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb samt deres pårørende. Derudover tilbydes psykoedukation og terapiforløb til pårørende.

Rådgivning

Rådgivning er ikke en kerneydelse hos Kvisten Aarhus. Telefonen er åben hver onsdag mellem kl.16-20. Kvisten Aarhus formulerer rådgivningens primære formål som, at den skal hjælpe folk videre ved at henvise til handlemuligheder, eventuelt i eget regi. Derudover har den til formål at fungere som en ventil for dem, der har brug for at tale om problemstillingen. Kvisten Aarhus har fokus på det terapeutiske i den telefonrådgivning, de yder og har ingen socialfaglige ansatte i rådgivningen.

Individuel terapi

Kvisten Aarhus tilbyder individuelle terapi forløb. Der er ingen tidsbegrænsning på terapien, men i gennemsnit går klienten i behandling i 1-1½ år med et interval på én gang om ugen (en time pr. gang). Alle klienter diskuteres på det fælles personalemøde, så en medarbejder sidder aldrig alene med en sag.

Under den indledende informationssamtale lægger Kvisten Aarhus vægt på, at centret er et frivilligt sted for studerende. De fortæller, at de er et *læringssted*, og at de frivillige er der for at udvikle sig for at kunne give den bedst mulige hjælp. Det betyder fx også, at de nogle gange filmer behandlingssessionen for bagefter at kunne give/få kollegial supervision, eller at der sidder en ny behandler med under sessionen. Dette gøres for faglig udvikling, og størstedelen af klienterne finder det ikke problematisk.

Hos Kvisten Aarhus kan man ikke være anonym, hvis man starter i et terapiforløb, men man kan undlade at oplyse CPR nummer. Det er et bevidst valg ikke at tilbyde anonymitet i terapien. Klienten skal stole på centret, som et sted vedkommende har lyst til at give de oplysninger.

Der findes ikke skriftligt formulerede standarder for, hvordan man arbejder terapeutisk i centret, idet de tænker eklektisk i de terapeutiske strategier og

afstemmer disse med den enkelte klients behov. Indsatsens indhold er psykoterapi, hvis hovedfokus er klientens psykiske udvikling. Der er et fælles fokus på det traume, klienten har været udsat for, idet traumet tænkes at have haft afgørende betydning for den måde, klienten lever på i dag. Der er fuld metodefrihed blandt medarbejderne hos Kvisten Aarhus. Der arbejdes overvejende psykodynamisk, hvilket bl.a. tilskrives supervisoren, der arbejder psykodynamisk. Centret mener, at det er en tilgang, der er meningsfuld for en målgruppe med dybe spor af omsorgssvigt og relationelle problemer samt følelser af forladthed og svigt.

De individuelle mål i terapien varierer meget fra klient til klient, og bearbejdningen af senfølger kan se ud på mange forskellige måder, hvorfor forløbet tilpasses den enkelte. Overordnet set udføres terapien i håb om, at der sker en eller anden form for udvikling i retning af forbedring; det handler om *at gå fra at være i live til at have et levende liv*.

Gruppeterapi

Der opstartes løbende gruppeforløb, og på grund af begrænsede ressourcer kører der kun en gruppe ad gangen. Der er tilknyttet to terapeuter til gruppen, der består af 4-7 deltagere. Det er en lukket tidsafgrænset gruppe, der kører mellem 10-12 gange af 2-2½ times varighed. Klienten indkaldes til en informationssamtale, inden vedkommende starter i gruppeterapi, hvor det afdækkes, hvorvidt det er det rigtige tilbud for klienten.

Gruppeterapien er struktureret med nogle faste rammer. Det er eksempelvis påkrævet, at man deltager hver gang. Der fastlægges desuden rammer for, hvad man gør, når man møder hinanden udenfor gruppen, hvordan man kommer fra og til gruppen osv. Ligeledes internt i gruppen er der faste rammer, der fastlægges af de enkelte gruppeledere.

Hos Kvisten Aarhus mener man, at gruppeterapien skaber et rum, hvor klienterne kan møde andre, der har den samme erfaring og baggrund som dem. Det handler om at øve nogle sociale færdigheder i en gruppeterapeutisk ramme, men mest af alt handler det om at blive set, at blive genkendt og at genkende.